

Студент 4 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

АНАЛІЗ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

Анотація. Проаналізовано існуючі підходи до аналізу депозитних операцій, розроблено рекомендації щодо удосконалення організації аналізу депозитних операцій банків.

Аннотация. Проанализированы существующие подходы к анализу депозитных операций, разработаны рекомендации относительно усовершенствования организации анализа депозитных операций банков.

Annotation. Existing approaches to the analysis of deposit operations are analysed, recommendations in relation to the improvement of organization of analysis of deposit operations of banks are developed.

Ключові слова: вклад (депозит), депозитні операції, депозитний ризик.

В умовах загострення ринкової конкуренції банки значну увагу приділяють методам залучення коштів клієнта на вкладні рахунки як основному джерелу формування банківських ресурсів. Це пояснюється тим, що банки як посередники на ринку фінансових послуг працюють в основному із залученими ресурсами, які в подальшому розміщують у дохідні активи з метою отримання прибутку. Виходячи з того, що Національний банк України з метою обмеження ризику ліквідності заборонив банкам надавати довгострокові кредити за умови відсутності довгострокових депозитів, актуальним питанням є аналіз депозитних операцій.

Аналіз останніх публікацій. Питанням депозитних операцій приділяли увагу у своїх роботах такі автори, як М. Біда [1], Версаль Н. І. [2], С. Волосович [3], Лунякова Н. А. [4].

Метою дослідження є розгляд та аналіз депозитних операцій банку як важливого аспекту у формуванні ресурсів банку.

Для досягнення поставленої мети були вирішені такі завдання: визначити поняття "депозит", згідно з нормативною та законодавчою базою; розглянути існуючу систему обліку депозитних операцій; вивчити порядок розміщення банком коштів на депозит.

Об'єктом дослідження є депозитні операції банку.

Предметом дослідження є облік процесів депозитних операцій.

Згідно з Інструкцією з бухгалтерського обліку депозитних операцій установ комерційних банків України [5], депозит або вклад – це гроші або інші кошти в готівковій або безготівковій формі, у національній або іноземній валюті, передані власником (фізичною або юридичною особою) або третьою особою за дорученням і за рахунок власника до банку для зберігання на встановлених договором умовах, з обов'язковим поверненням вкладнику.

Особливість депозиту полягає у його двоїстій природі. Для вкладника депозит є потенційними грошима, які він може залучити до обігу. Але водночас "банківські гроші" приносять дохід у вигляді відсотків, тобто, з одного боку, це грошові ресурси, а з іншого – це капітал, що приносить прибуток. Перевага депозиту перед готівкою полягає у тому, що депозит приносить дохід, а недолік – у тому, що депозит приносить дохід нижчий порівняно з тим, який приносить звичайний капітал.

Банківські операції супроводжуються спектром ризиків, характерних для усього банківського бізнесу: ризики цільового використання кредитів, ризики валютних коливань, інфляційні ризики, ризики щодо життєдіяльності позичальника (виникнення нещасних випадків, хвороби або смерті позичальника), зміна законодавчої політики тощо.

Більшість вітчизняних банків використовують у значних обсягах залучені депозити. Нестабільність депозитних ресурсів може викликати дисбаланс грошових потоків банку. Банки повинні бути постійно готовими до виникнення й можливої реалізації депозитних ризиків. Депозитний ризик банку становить можливість недоотримання очікуваного рівня депозитів у наслідок несприятливого впливу зовнішніх або внутрішніх факторів в умовах невизначеності діяльності банку [4, с. 108].

У момент внесення коштів на депозитний рахунок депозит ураховується на всю суму його номіналу. Відмінності обліку номіналу депозиту визначається одним з методів: за період і на період.

Депозити відіграють важливу роль у формуванні ресурсів банків. Це стосується як світових банків загалом, так і українських зокрема. Депозити можуть бути класифіковані за різними ознаками, проте найважливішим є їх поділ на такі групи: депозити населення й депозити суб'єктів господарювання; строкові депозити й депозити на вимогу; депозити в національній та іноземній валютах [2, с. 90]. Однак депозити населення є особливо привабливими для банківських установ, оскільки саме вони в переважній більшості мають строкову природу. У зв'язку з цим обсяги депозитів населення постійно перевищують обсяги депозитів суб'єктів господарювання.

Строкові депозити належать до дорогих ресурсів банку, тому їх залучення потребує ретельного аналізу. Аналіз строкових депозитів проводиться за допомогою системи показників, а саме коефіцієнта оборотності депозитних вкладень, тривалості одного обороту депозитних вкладень, рівня осідання депозитних вкладень, середнього терміну використання депозитів, коефіцієнта нестабільності депозитів та коефіцієнта використання депозитів.

Бухгалтерський облік нарахованих, отриманих (сплачених), наперед отриманих (сплачених) доходів та витрат

за вкладними (депозитними) операціями здійснюється відповідно до облікової політики банку та Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України.

Таким чином, ресурсна база банку має найважливіше значення і є основним чинником успішної його діяльності, тому що формування ресурсів і надання кредитів знаходиться у тісному взаємозв'язку. Не менш важливим для ефективної діяльності банку є правильне ведення та відображення бухгалтерських операцій на банківських рахунках.

Як перспективний напрям удосконалення депозитних операцій можна запропонувати розширення кола депозитних рахунків клієнтів за різноманітними режимами. Оскільки для ефективної діяльності банку необхідне постійне залучення ресурсів, а фінансова ситуація в країні дуже мінлива, то дана тема потребує подальшого дослідження.

Наук. керівн. Мішин О. Ю.

Література: 1. Біда М. Поняття й особливості договору банківського вкладу (депозиту): цивільно-правова сутність і підходи / Біда М. // Підприємство, господарство і право. – 2010. – № 10. – С. 86. 2. Версаль Н. І. Особливості формування депозитних ресурсів банками України / Версаль Н. І. // Фінанси України. – 2009. – № 12. – С. 89. 3. Волосович С. Особливості розвитку страхування депозитів кредитних спілок в Україні / Волосович С. // Банківська справа. – 2011. – № 4. – С. 83. 4. Лунякова Н. А. Оцінка депозитних ризиків у банківській діяльності / Лунякова Н. А. // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 10. – С. 107. 5. Інструкція з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України від 27.12.2007 р. № 481 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.